

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-590

19.8.2019

DNB Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Brann – forsettlig fremkallelse av forsikringstilfellet og uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret? – uten ugrunnet opphold? – fal. §§ 4-9 (1), 4-14 og 8-1 (4).

Sikredes bolig ble utsatt for brann 22.9.17. Forut for brannen var det en pågående skadesanering i huset etter tidligere brann i januar 2016. Utbedringene etter brannen i 2016 var i hovedsak avsluttet, men grunnet vedvarende røyklukt i huset ble det foretatt ozonbehandling i huset dagene forut for brannen. Som følge av ozonbehandlingen var det satt opp fem vifteovner i huset for å få opp temperaturen. Etter brannen oppstod tvist om årsaken til brannen, og om hvem som var sist i bygningen. Selskapet fikk tilsendt politidokumentene 23.1.18. Selskapet rekvirerte undersøkelse av saken, hvor det i rapport av 19.2.18 fremkom at det hadde vært flere branntilløp i sikredes tidligere boliger i 2006 og 2011. Selskapet avslo erstatningskravet 12.7.18, krevde tilbakebetaling av utbetalt beløp og sa opp forsikringsavtalen under henvisning til at sikrede hadde forsettlig fremkalt forsikringstilfellet og gitt uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret. Nemnda kom til at selskapet hadde reklamert tidsnok, jf. fal. § 4-14, men kom til at spørsmålet om sikrede hadde forsettlig fremkalt forsikringstilfellet måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter brann i bolig, og spørsmål om selskapet kan avslå erstatningen under henvisning til at sikrede har forsettlig fremkalt forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 (1), samt gitt bevisst uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 (4).

Sikredes bolig brant den 22.9.17. Forut for brannen var det skadesanering i huset etter en tidligere brann i januar 2016. Utbedringsarbeidene etter denne brannen var hovedsakelig avsluttet.

På grunn av fortsatt røyklukt, mulig grunnet nye branntilløp i huset, ble det imidlertid gjennomført ozonbehandling i huset i dagene rett forut for brannen. Takstmannen registrerte før brannen 22.9.17 svimerker på gulv på loft og bålukt i flere rom i huset. I tillegg skal det ha brent i eller kommet sot fra en ventilator sommeren 2017. Det skal også ha luktet parafin i huset, mulig på grunn av en nedgravd parafintank.

For å få opp temperaturen i huset i forbindelse med ozonbehandlingen var det satt på fire vifteovner nede og én oppe i huset. Det var også satt inn prostrøm med to fordelingskasser for å sikre nok strøm.

På grunn av ozonbehandlingen var representanter fra skadesaneringsfirmaet og takstmann rekvirert av selskapet på befaring i boligen på branndagen kl. 9.00. Da skadesaneringsfirmaet dro fra stedet branndagen var det 28 grader i huset. Det ble opplyst at det var nødvendig å få temperaturen opp i 37 grader eller mer for ozonbehandlingen. Skadesaneringsfirmaet og takstmannen forlot stedet ca. kl. 10.30–10.45 og låste da døren. De forklarte til politiet at de da møtte sikrede som skulle mate kattene.

Sikrede har forklart overfor politiet samme dag som brannen, at han var på stedet på branndagen – ca. kl. 10.15-10.30 – for å gi mat og vann til sine katter. Han opplyste at han ikke var inne i huset pga. ozonbehandlingen.

Politiet fikk via brannsentralen melding om at det var røykutvikling fra boligen kl. 14.44.

Røykdykkere som kom til stedet først forklarte til politiet at de ikke kom seg inn gjennom inngangsdøren og måtte ta seg inn gjennom en verandadør. Videre opplyste de at de måtte flytte på én av varmeviftene på grunn av slukningsarbeidet. De forklarte til politiet at det var størst varme fra rommet hvor en av varmeviftene befant seg.

Politiet antok at brannårsaken var en varmevifte. Varmeviften ble sendt til teknisk undersøkelse hos Kripos. Det ble imidlertid ikke påvist feil eller mangler ved viften som kunne ha forårsaket brannen, kun sekundært kortslutningsspor.

Politiet sendte selskapet politidokumentene den 23.1.18. Selskapet rekvirerte undersøkelse fra selskap T., som avga rapport den 19.2.18. Av rapporten fremkom følgende konklusjon:

1. Konklusjon

- 1.1 Det er ikke funnet en direkte påvisbar primær brannårsak.
- 1.2 Det er påvist varmaskader på utsiden av en elektrisk gjennomstrømningsovn som må ha stått nær arnestedet, og varmeskaden er størst utvendig på en av de vertikale sidene.
- 1.3 Ved den elektriske gjennomstrømningsovn, er det på tilledningen ca. 15 cm fra innføringen i ovns chassis, påvist sekundære kortslutningsspor.
- 1.4 Like ved ovns plassering på kjøkkengulvet ved stuedøra i husets hovedetasje, var brannens laveste punkt, med en tilnærmet firkantet lokal gjennombrenning av gulvet og noe ned i etasjeskillet. Dette er etter all sannsynlighet brannens arnested.
- 1.5 Brannskadebildet er forenlig med at brannen har utviklet seg fra kjøkkengulvet like ved døra mot stua og opp i etasjeskillet mellom første og andre etasje.
- 1.6 Det kunne ikke påvises tennekilder for brann i det sentrale arnestedsområdet.
- 1.7 Brannstart i byggets kjeller eller andre etasje kan utelukkes.
- 1.8 Annet:
En utelukkelsesmetodikk etter retningslinjer i politiets "Nordisk Brannmanual for brannetterforskning", gir holdepunkt for at brannårsaken sannsynligvis skyldes bruk av bar ild i en eller annen form.

Av rapporten fremkom det også at det hadde vært flere tidligere branntilløp i andre boliger tilhørende sikrede, herunder i 2006 og i 2011, samt flere tilløp i gjeldende bolig i 2016–2017.

Etter at selskapet mottok rapporten, kontaktet det politiet og anmodet om ytterligere etterforskning av saken. Det ble avtalt møte med politiet 27.4.18 med politioverbetjent J.

Den 4.6.18 opplyste lensmannskontoret selskapet om at påtaleansvarlig hadde besluttet at det ikke ville bli foretatt ytterligere etterforskning fra politiets side.

Den 12.7.18 avsto selskapet sikredes krav om erstatning og sa opp forsikringsavtalen.

Sikrede innhentet deretter rapport fra brannkonsulent O. av 24.9.18. Fra rapporten gjengis:

Svar på brandorsak:

När man ska fastställa en brandorsak måste man veta vad som funnits i arnested.

Det kan många gånger vara svårt eftersom det kan ha blivit fjernet eller brunnit upp. I detta fallet saknas stor del av golvet i området ovanför dörren. Dessutom måste man kunna konstatera var arnested är.

Denna brandutredning har inte kunnat fastställa var arnested är utan visar på två möjliga hypoteser beträffande arnested. Enligt nordisk brandmanual kan man då inte fastställa en brandorsak.

Klage ble inngitt til FinKN den 12.1.19.

Sikrede krever dekning for brannen og anfører at selskapet har oversett reklamasjonsfristen etter fal. § 4-14. Selskapet brukte ti måneder fra skadedato før det avsto kravet og krevde tilbakebetaling av utbetalt oppgjør. Dette var seks måneder etter mottak av politidokumentene og fem måneder etter rapporten fra selskap T forelå. Dette er i strid med fal. § 4-14.

Sikrede anfører subsidiært at selskapet ikke har oppfylt bevisbyrden for forsettlig fremkalling av forsikringstilfellet etter fal. § 4-9 (1), eller for svik ved skadeoppgjøret etter § 8-1 (4). Bevisbyrden for selskapet var streng, både i relasjon til om brannen ble forsettlig antent og om sikrede var gjerningspersonen, samt i relasjon til om sikrede bevisst hadde gitt uriktige/ufullstendige opplysninger i skadeoppgjøret. Det kreves sterk overvekt av sannsynlighet for svik. Sikrede var ikke sist i boligen, og det var muligheter for at vifteovnen var blitt flyttet på i løpet av branndagen. Sikrede hadde ikke fortiet eller gitt ufullstendige opplysninger om sot fra ventilatorhetten, og forsøkte ikke på annen måte å villedde selskapet.

Selskapet avviser ansvar og anfører at sikrede forsettlig fremkalte forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 (1), samt bevisst ga uriktige/ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 (4). Selskapet varslet videre krav om tilbakebetaling av allerede utbetalt forsikringsoppgjør, og sa opp løpende forsikringsavtaler etter fal. § 8-1 siste ledd.

Selskapet anførte i hovedsak at boligen med all sannsynlighet ble forsettlig påtent av sikrede selv eller av noen på vegne av sikrede. Det var ingen andre plausible årsaker til brannen enn at den ble antent. Sikrede var siste person som var på eiendommen på branndagen, og eneste person som hadde nøkkel til huset som ble funnet låst da brannen hadde oppstått.

Selskapet avviser at reklamasjonsfristen i fal. § 4-14 er oversett. Selskapet måtte kunne avvente politiets videre etterforskning av saken, jf. Rt-2013-1235. Politiet antok først at brannårsaken var vifteovnen, og det var først ved selskap T.s rapport at opplysninger om en annen brannårsak og tidligere branner fremkom. Opplysningene tilsa ytterligere etterforskning, fortrinnsvis fra politiets side før selskapets, slik at fristen etter fal. § 4-14 først begynte å løpe når politiet avsto ytterligere etterforskningskritt den 4.6.18.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er uten ansvar fordi sikrede forsettlig har fremkalt forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 (1), samt gitt bevisst uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 (4).

Nemnda ser først på spørsmålet om selskapet har reklamert i henhold til fal. § 4-14, som sier at selskapet må gi sikrede beskjed om sitt standpunkt dersom det ønsker å avslå dekning. Beskjeden skal gis uten ugrunnet opphold etter at selskapet ble kjent med det forhold som medfører at regelen kan anvendes.

Ifølge Rt-2013-1235 løper tidsfristen fra selskapet hadde kvalifisert mistanke om de forhold som ledet til avslaget. Den aktuelle brannen fant sted 22.9.17. Etterforskningsdokumentene ble oversendt selskapet 23.1.18. Politiet antok at brannårsaken var en varmevifte. Varmeviften ble sendt til teknisk undersøkelse hos Kripos. Det ble imidlertid ikke påvist feil eller mangler ved viften som kunne ha forårsaket brannen, kun sekundært kortslutningsspor. Selskapet rekvirerte undersøkelse fra selskap T., som avga rapport den 19.2.18. Av rapporten fremkom bl.a. følgende konklusjon:

1.9 Annet:

En utelukkelsesmetodikk etter retningslinjer i politiets "Nordisk Brannmanual for brannetterforskning", gir holdepunkt for at brannårsaken sannsynligvis skyldes bruk av bar ild i en eller annen form.

På grunnlag av denne rapporten må selskapet sies å ha en kvalifisert mistanke om at brannårsaken var bar ild. Nemnda er mer usikker på om dette er tilstrekkelig til at man peker på sikrede som ildspåsetter, men har uansett kommet til at tidsfristen ikke er oversittet. Selskapets avslag er datert 12.7.18, eller etter ca. fem måneder etter at selskapet var klar over at det dreide seg om bar ild. Isolert sett må fem måneders saksbehandlingstid for en komplisert svijsak godkjennes, men dette må sees i sammenheng med den totale tidsbruken fra skadetidspunktet, som i dette tilfellet blir ti måneder. Selskapet har vist til at det anmodet politiet om å gjenoppta etterforskningen da det mottok rapporten fra T, men at denne anmodningen ble avslått 4.6.18. Varsel ble sendt en måned etter at selskapet fikk dette svaret. Selskapet har forklart at det ikke var hensiktsmessig at det foretok ytterligere undersøkelser i saken i den perioden det ventet på en avklaring pga. risikoen for bevisforspillelse. Nemnda har forståelse for et slikt synspunkt og kan heller ikke se at det er effektiv ressursbruk om selskapet og politiet etterforsker saken parallelt. Selskapet har videre forklart tidsbruken på to måneder fra mottak av rapporten fra T til begjæring om gjenopptagelse med at det ble foretatt nye avhør i perioden februar–april 2018 og at politiet brukte lang tid på å svare på en anmodning om et møte.

Den totale tidsbruken er ikke lenger enn det som ble godkjent i LA-2015-142487 (reklamasjon tretten måneder etter brannen godtatt), og selskapet reagerte raskt etter at det mottok avslag på begjæringen om gjenopptagelse. Selv om ti måneder er lang tid, mener nemnda dette må sees i sammenheng med at det dreide seg om en omfattende og komplisert brannskade med uklart årsaksforhold og også omfattende undersøkelser av politiet.

Ut fra dette mener nemnda selskapet har reklamert i tide.

Det neste spørsmålet om sikrede har fremkalt forsikringstilfellet forsettlig.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN-2017-408 og FinKN-2018-077.

Det dreier seg om en komplisert brannteknisk vurdering som bør belyses med muntlige forklaringer under en hovedforhandling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises, men selskapet gis medhold i at reklamasjonsfristen ikke er oversittet.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Roy Johansen (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).